

د چرگانو سیل

(Avian Tuberculosis)

د دی رنځ واقع کیدل
په افغانستان کې
پیژندل شوی.

۱. تعریف

دا یوه ساری باکتریا وی رنځ دی چې په مزمن ډول سره دوام کوی چې د مختلفو پنیږی رنځه گرانولوماس (granulomas) ساختمانونو په جوړولو سره په داخلي اعضاو کې مشخص کیږی.

۲. عامل

د دی رنځ عامل د مایکو باکتریوم ایویوم (*Mycobacterium avium*) له باکتریا څخه دی.

۳. انتقال

د رنځور چرگ څخه په زیاته پیمانه سره دا ارگانیزمونه د مواد غایطی او تنفسی سیستم د افرازاتو سره چاپیریال ته خپریږی. دا ارگانیزم په چاپیریال کې تر ډیره وخته یعنی ۴ کلنو پوری په خاوره کې ژوندی پاتی کیږی. حساس چرگان د ککر یا ملوټ ماحول یا چاپیریال څخه ارگانیزمونه اخلی.

۴. نوع د حیوان چه مبتلا کیږی

ټولی نوعی د الوتونکو په مایکو باکتریوم/ایویوم (*M. Avium*) باندی اخته کیږی. د دی رنځ د واقع کیدو راپور د مختلفو نوعو د چرگانو او صحرائی الوتونکو څخه ورکړی شوی دی. دغه ارگانیزم تی لرونکی څارویو په شمول د انسان ته انتقال او په هغوی کې مریضی منځ

ته راوړی بالخصوص په هغه وخت کې چې د بدن معافیتي سیستم ئی زیانمن شوی اوسی.

مایکو باکتریوم اویموم (Mycobacterium avium) په هغه کسانو کې چې سیستم د معافیتي ئی ضعیفه شوی رنځ منځ ته راوړی.

۵. کلینیکي نښی

دمرض پټه دوره اوږده او له څو اونیو څخه تر څومیاشتو پوری دوام کوی. معمولاً بالغه چرگان په رنځ اخته کیږی. د مصابیت درجه خورا ټیټه او کیدای شی چې یو یا څو چرگان په یوه ډله کې مبتلا شی. کلینیکي نښی مشخص او برجسته ندی. چرگان بی مجاله، ستړی او بڼکی ئی بی نظمه معلومیږی، بالاخره د بدن عضلات وچیری، چرگان خواریری او د مریڼی درجه ئی لوړه ده.

۶. غیري معمولی موندنی

د چرگانو د توبر کلوز زخمونه خوراښه مشخص وی. د قلم دڅوکی په اندازه اوځینی وختونه له هغی څخه لوی خاکستری رنگه، زیر بڼینی کتلی چې مختلفو برخو د داخلی اعضاو باندی لیدل کیږی. د دغه کتلو په مرکزی برخه کې زیر رنگه پڼیر رقمه موادو تجمع موجوده وی او ممکن په فایبروزی (Fibrous) سره احاطه شوی اوسی. دغه مړه انساج معمولاً په ینه، توری، کولمو او د هډوکو په مغز کې لیدل کیږی.

۷. تشخیص

په کلینیکي نښو نښانو باندی تشخیص کول امکان نه لری. د مرگ څخه وروسته د نمونی اخیستلو په وخت هغه مړه انساجو کتلی چې د داخلی اعضا په مخ باندی موجود دی د تشخیص سره کمک کوی. په هستوپتالوژیکی معایناتو کې د مړه شویو انساجو په کتلوکی څو هسته ای غټ شوو حجراتو موجودیت په تشخیص کې مهم رول لری. دا هم ممکنه ده چې دا ارگانیزم کلچر کړو مگر مخصوص میډیا او ډیر وخت ورته پکار دی چې نمو وکړی. د تشخیص تقریقی په وخت کې کالی باسیلوسس (Colibacillosis) او د سپین اسهال رنځ په نظر کې ونیسی.

۸. درملنه

کومه موثره درملنه وجود نه لري.

۹. مخنیوی او کنترول

بڼه مخنیوی دا دی چه د توپر کلوز څخه پاک چرگان وساتي. مخکې لدی چه نوی چرگان ځینو فارمونو ته داخل کړی په هغوی باندی د توپر کولین (Tuber culine) تیست یا ازموینه اجرا کړی. د صحرائی الوتونکو سره د تماس مخنیوی هم په کنترول کی مرسته کوی. د مرض د واقع کیدو څخه وروسته د چرگانو ځای بڼه پاک کړی تر څو د بیا واقع کیدو مخنیوی وشي.